

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001159

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-04-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ганченко Анастасія Юріївна

2. Anastasiia Hanchenko

Кваліфікація: 035

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: філологія

Дата захисту: 12-05-2025

Спеціальність за освітою: філологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8288

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17, 17.01.27, 17.01.27.21, 17.07.41

Тема дисертації:

1. Топологічні ознаки картини світу у творчості Василя Махна.
2. Topological features of the world picture in the works of Vasyl Makhno.

Реферат:

1. Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена увагою до топологічного повороту в гуманітаристиці, котрий постав продуктивним об'єктом теоретичної рефлексії сучасних літературознавців, філософів, культурологів. Протягом багатьох століть, від епохи Античності і до сьогодення, теоретики асимілюють ідеї, вчення про простір, зокрема про топос, як цілісну та окрему систему, наголошуючи на індивідуальності категорії «простору» як автентичного способу вираження. Науковці-теоретики, серед яких А. Асман, Т. Гундорова, Е. Левінас, Н. Малютіна, Я. Поліщук, Т. Шевченко акцентують увагу на просторах ліричних та есеїстичних текстів як окремій системі координат із самостійною внутрішньою динамікою. Ідеться про асиміляцію та співіснування різних культурних традицій та впливів, відмінних моделей ідентичності, традицій та новаторства. Актуальність дослідження також зумовлена тим, що просторовий дискурс репрезентує різні динамічні процеси трансформації, що нерідко стають результатом актуального співіснування постмодерних та інших тенденцій у літературознавчому процесі. Важливою та сучасною постала інтерпретація просторових координат у творчості сучасного письменника В. Махна, який є

представником модерністичного та постмодерністичного руху, творчість якого, проте, ще не була об'єктом системного наукового осмислення з погляду топологічних практик. Об'єктом дослідження постали ліричні збірки В. Махна («38 віршів про Нью-Йорк і дещо інше» «Єрусалимські вірші», «Поет, океан і риба», «Одновітрильний дім») та есеїстичні збірки письменника («Котилася торба», «Околиці та пограниччя», «Уздовж океану на ровері», «З голосних і приголосних: енциклопедичний словник імен, міст, птахів, рослин та усілякої всячини»). Дотичним до названих збірок матеріалом вивчення постали також окремі інтерв'ю письменника. Предметом дослідження постала картина світу митця крізь призму просторових координат, презентована у названих збірках. У процесі дослідження виявлено, що простір у творчості В. Махна є відображенням різних наповнених моделей: окреслення певних топосів, акцентування місць стає площиною для обміну культурними кодами та надбаннями. Митець нанизує в просторі спогади, культурні пам'ятки, знакові місця, альянзи на мистецькі надбання, зокрема літературні тексти, що надає простору есеїстичного чи ліричного тексту окремого та особливого забарвлення, адже він стає платформою для рефлексії митця та його реципієнта. Заявлена проблема актуалізує горизонт літературознавчих пошуків, адже розширює межі простору та топологічної рефлексії, ідентичності та ідентифікації, культури, пам'яті. Відтак розробка та вивчення картини світу у творчості В. Махна крізь призму топологічних студій постала актуальним питанням у сучасному українському літературознавстві. З'ясовано, що осмислення топологічної тематики у творчості В. Махна, зокрема у ліричних та есеїстичних текстах, представлено, передусім, у працях українських дослідників, як-от: Т. Гундорової, О. Демчук, О. Казанової, В. Колкутіної, С. Кочерги, В. Мусій, Я. Поліщука, К. Сільман, І. Томбулатової, Т. Шадріної, Т. Шевченко, М. Якубовської тощо. Між тим картина світу митця крізь онтологію топосу системно не вивчалася, тим більше в ліриці та есеїстиці у порівняльному аспекті. Мета дисертаційної роботи полягає у вивченні картини світу В. Махна, відображеної в його ліричних та есеїстичних творах, з погляду топологічного повороту в літературі. Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання роботи: обґрунтувати теоретичні засади та традиції топологічного повороту в літературі; дослідити специфіку художньої репрезентації категорії простору в контексті ліричних творів та есеїстичного письма В. Махна; проаналізувати зв'язок між уже відомими просторовими концептами і новими в ліричній та есеїстичній спадщині письменника, окреслити основні практики творення топосу; схарактеризувати моделі картини світу в есеїстиці та ліриці митця, предметно зупинившись на акті відображення суб'єкта й топосу ліричного героя та есеїстичної оповідної інстанції; порівняти засоби відображення картини світу крізь призму топосу в есеїстичному і ліричному дискурсах; систематизувати специфіку моделювання художнього простору у творчості автора, репрезентовану в його збірках лірики та есеїстики.

2. The relevance of the dissertation research is due to the attention to the topological turn in the humanities, which has become a productive object of theoretical reflection of contemporary literary critics, philosophers, and cultural studies. For many centuries, from the Ancient era to the present day, theorists have been assimilating ideas and doctrines about space, including topos, as a holistic and separate system, emphasising the individuality of the category of «space» as an authentic mode of expression. Theoretical scholars, including A. Assmann, T. Hundorova, E. Levinas, N. Maliutina, J. Polishchuk, and T. Shevchenko, focus on the spaces of lyrical and essayistic texts as a separate coordinate system with independent internal dynamics. It is about the assimilation and coexistence of different cultural traditions and influences, different models of identity, traditions and innovation. The relevance of the study is also due to the fact that spatial discourse represents various dynamic processes of transformation, which often result from the actual coexistence of postmodern and other trends in the literary process. The interpretation of spatial coordinates in the works of the contemporary writer V. Makhno, who is a representative of the modernist and postmodernist movements, whose work, however, has not yet been the subject of systematic scientific comprehension in terms of topological practices, has become important and modern. The research focuses on V. Makhno's lyrical collections («38 virshiv pro Niu-York i deshcho inshe» «Jerusalem Poems», «Poet, okean i ryba», «Odnovitrylnyi dim») and essay collections («Kotylyasia torba», «Okolytsi ta pohranychchia», «Uzdovzh okeanu na roveri», «Z holosnykh i pryholosnykh: entsyklopedychnyi slovnyk imen, mist, ptakhiv, roslin ta usiliakoi vsiachyny»). Some of the writer's interviews were also used as material for the

study, which is related to these collections. The subject of the study was the picture of the artist's world through the prism of spatial coordinates presented in the above collections. The research has revealed that space in V. Makhno's work reflects various filled models: the outline of certain topoi, the emphasis on places becomes a plane for the exchange of cultural codes and heritage. The artist strings memories, cultural monuments, iconic places, allusions to artistic achievements, including literary texts, in space, which gives the space of an essay or lyrical text a separate and special colouring, as it becomes a platform for reflection by the artist and his recipient. The stated problem actualises the horizon of literary research, as it expands the boundaries of space and topological reflection, identity and identification, culture, and memory. Therefore, the development and study of the worldview in the works of V. Makhno through the prism of topological studies has become an urgent issue in contemporary Ukrainian literary studies. It is established that the comprehension of topological themes in the works of V. Makhno, in particular in lyrical and essayistic texts, is presented primarily in the works of Ukrainian researchers, such as T. Hundorova, O. Demchuk, O. Kazanova, V. Kolkutina, S. Kocherha, V. Musiy, Y. Polishchuk, K. Silman, I. Tombulatova, T. Shadrina, T. Shevchenko, M. Yakubovska, etc. Meanwhile, the artist's picture of the world through the ontology of topos has not been systematically studied, especially in lyrics and essays in the comparative aspect. The purpose of the dissertation is to study the worldview of V. Makhno, reflected in his lyric and essayistic works, from the point of view of the topological turn in literature. In accordance with this goal, the following tasks have been defined: to substantiate the theoretical foundations and traditions of the topological turn in literature; to study the specifics of the artistic representation of the category of space in the context of lyric works and essays by V. Makhno; to analyse the relationship between already known spatial concepts and new ones in the writer's lyric and essayistic heritage, to outline the main practices of creating a topos; to characterise the models of the worldview in the artist's eisteddfod and lyrics, focusing on the act of reflecting the subject and topos of the lyrical hero and the essayistic narrative instance; to compare the means of reflecting the picture of the world through the prism of topos in essayistic and lyrical discourses; to systematise the specifics of modelling artistic space in the author's work, represented in his collections of lyrics and essays.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Ганченко А. Рецепція світоглядного діалогу юдаїзму та християнства крізь призму сучасної письменницької есеїстики (на прикладі есею «Юда Іскаріот» зі збірки «З голосних і приголосних...» Василя Махна). *Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.* 2024. С. 341-350.
- Ганченко А. Ю. Інтермедіальність збірки «Уздвж океану на ровері» Василя Махна / *Moderní aspekty vědy : Svazek 53 mezinárodní kolektivní monografie [Modern aspects of science : 53-th volume of the international collective monograph] / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. [International Economic Institute s.r.o.]*. – Česká republika : Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025 [Czech Republic : International Economic Institute s.r.o., 2025]. – Par. 9.1. – P. 559–570.
- Ганченко А. Hanchenko A. Essays as the subject of study of modern literature studies [Есеї як предмет вивчення сучасного літературознавства]. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. №17. С. 161-165.
- Ганченко А. Специфіка авторської самоідентифікації в збірці В. Махна «Єрусалимські вірші». *Закарпатські філологічні студії*. 2022. №21. С. 259-265.

- Ганченко А. Феномен гібридної ідентичності митця у збірці «Котилася торба» Василя Махна. Закарпатські філологічні студії. 2022. № 26. С. 191-196.
- Ганченко А. Ю. Топос роздумів у ліричній збірці «Одновітрильний дім» В. Махна. Вісник науки та освіти. Серії: Філологія ; Педагогіка ; Соціологія ; Культура і мистецтво ; Історія та археологія. – 2025. Вип. 1(31). С. 242–251.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0119U103568

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Тетяна Миколаївна
2. Tetiana Shevchenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колкутіна Вікторія Вікторівна
2. Viktoriia Kolkutina

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Якубовська Марія Георгіївна

2. Mariia Yakubovska

Кваліфікація: к. філол. н., доцент, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, буд. 1, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Казанова Ольга Валеріївна

2. Olha Kazanova

Кваліфікація: к. філол. н., доцент, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Томбулатова Іраїда Ігорівна

2. Iraida Tombulatova

Кваліфікація: к. філол. н., доцент, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Мусій Валентина Борисівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Мусій Валентина Борисівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лукашук Світлана Борисівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна